

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 477 -1945

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " pe 1/2 an . . . 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . . . 14 franci
" " " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunilor oficjose, concurse,
edictate etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl.,
de aci în sus 5 fl.

Corespondințele sânt a se adresa redacțiunei

„FÓIA DIECESANĂ“;

eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Tipografia diecesană în Caransebeș.

Invitare de Abonament

la

„Foaia diecesană“.

Mulțumind tuturor pentru binevoitoriul sucurs material și spiritual, ce l-au dat pân'acum întru susținerea acestei foi, îi rugăm, totdeodată ca și pe viitoru să ne sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vârtos, pentrucă această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume, înaintarea intereselor noastre bisericesci și școlare.

Deschidem deci un nou abonament pe anul 1890. cu prețurile de pân'aci și adevă:

*pe un an întreg 5 fl.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr.*

Rugăm mai departe pe on. public de a trimite cât mai curând prețul abonamentului folosindu-se, spre mai mare înlesnire, de mandate postale, pe care să fie scris limpede numele on. abonenți și posta ultimă.

Nr. șc. 697/1889.

Cătră On. Oficiul protopresviterale.

Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și de învățământul public cu intimatul din 6. Decembrie a. c. Nr. 42045. din motiv că sânt contrare relațiunilor și pusecioniil politico-juridice a statului unguresc, — opresce din întrebuintare în scoalele noastre următoarele charte geografice.

1. Neue Karte von Europa, dem mittelländischen Meer, Nord-Afrika, Egypten, Syrien, Klein-Asien,

Kaukasien, und dem schwarzen Meer, von C. F. Baur (A. Hartleben's, Verlag, in Wieu u. Pest).

2. Oesterreich-ungarische Monarchie, bearbeitet, von C. F. Baur (Wien, Verlag von Ed. Hölzel);

3. Europa fali abrosza, tervezte és rajzolta Kozenn Balázs (Bécs és Olmütz. Hölzl Ede sajátja);

4. Europa, proiectată și desemnată de B. Kozenn (Provezetura lui Ed. Hölzel în Viena, edată de I. M. Moldovan în Blasiuși W. Krafft în Sibiiu);

5. Oesterreichisch-ungarische Monarchie, entworfen und gezeichnet von B. Kozenn (Wien und Olmütz, Verlag von Eduard Hölzel).

Mai departe globul intitulat:

6. Pământul, edat de I. Felkl în Praga, românesce de Ionu Simu.

On. Oficii protopresviterale vor aduce aceasta la cunoștința tuturor învățătorilor și învățătoarelor din tractul lor pelângă acel adaus, că cei ce vor întrebuinta aceste charte oprite respective globul oprit, — conform art. d. l. XXVIII. din 1876. (§. 7. p. 5.) și XXX. din 1883. §. 49. vor fi pedepsiți cu mulctă în bani, închisoare și respective cu amovare din oficiu.

În fine, și de astă dată li se împune învățătorilor nostri, ca în privința cărților și chartelor geografice de școală, să se țină strâns de ordinăciunea consistorială din 16/28. Noemvrie a. c. Nr. șc. 637. publicată și în „Foaia diecesană“ Nr. 46. din acest an.

Caransebeș, din ședința consistorială a senatului școlariu ținută în 28. Decembrie 1889.

Episcopul diecesan

Nicolae Popea.

Cuvântare ținută în ziua de anul nou 1890.

„Calea Domnului este scăpare ce-
lui fără prihană, ează făcătorilor de rele
este ea ruină. Dreptul nici odinioară nu
se va clăti, ear nelegiuții nu vor locui
pământul“ Prov. X. (29—30).

În cuvântările mele rostite an și anțerț tot din acest loc, v'am arătat, Iubiților creștini, momentul I. și al II. al serbătorii noastre de astăzi: rămâne deci ca să vorbesc acum despre momentul al III. al zilei, care este serbarea începerii anului nou. Această datină veche este imprumutată dela vechii Romani și dată creștinătății prin marele împărat Constantin. Serbarea zilei anului nou are însemnătate mare cu privire la viața omenească, fiindcă este întâia zi a unui an, pre care îl începem fără să scim și să putem presupune măcar bucuriile, necasurile și durerile ce ne asceaptă, pășim asemenea călătorului, carele perzând calea stă și caută zăre de lumină spre a se mântui din rătăcire. Păgânii își închipuiau, Iubiților creștini! pre zeul timpului cu două fețe, cu o față privia înainte și cu alta înapoi; dară ochii la față ce cauta înainte erau închiși, pre când ochii feței ce privia înderet erau deschiși ca un simbol, că cele trecute ne sânt noauă bine cunoscute, eară cele viitoare tainice și necunoscute. Călători ce sântem și noi Iubiților creștini! pe acest pământ, să ne oprim puțin în calea noastră și aici în față atotputernicului Dzeu în s. seu lăcaș, când ne pregătim a urma drumul vieții noastre mai departe, stând să întrăbăm, bună este calea noastră, bune sânt faptele noastre, pentruca bune să fie și roadele ostenelelor noastre, fericit să fie sfârșitul nostru? Din acest punct de vedere privind serbătorea noastră de azi, vă rog să mă ascultați cu bună voioță și cu luare aminte.

Urmând unu obiceiū apucat de veacuri dela strămoșii nostri ne bineventăm și felicităm în ziua anului nou, poftindu-ne unu altuia tăria și sănătatea trupească și sufletească, spre a ne putea bucura de bunătățile și spre a putea îndura și greutățile ce ne vor întâmpina în anul viitoru. Tot astfel a-și trebui să urmez și eu și să vă întâmpin astăzi Iubiților creștini! cu cuvinte dulci de mângăere și bucurie, dar glasul meu tremură, când cuget, că silit de greutatea responderii mele preotești trebuie mai mult să întristez decât să înveselesc inimile Dvoastre. Astăzi mai mult ca orî și când călcând pragul aului următoru și privind înderet la trecutul nostru, să ne întrăbăm, bună este calea noastră, plăcută este lui Dzeu viața care o ducem? Unde am plecat și unde vom ajunge noi?

Dacă gândim că numărul și averea noastră, viața și moșia noastră se micșorează din zi în zi într'un mod înspăimântătoru în comuna aceasta, în locul veseliei dureră va cuprinde sufletele și cugetele noastre. Privind la veacurile trecute, ne învățăm a cunoasce, că popoare și țeri mici prin virtuțile lor s'au mărit și înmulțit; eară împărați și neamuri puternice, din cauza slăbiciunilor lor s'au stins cu totul și trăesc numai cu pomenirea în istoria omenirii. Această frumoasă comună bisericăscă timp

de 30 de ani aproape dă înapoi așa de răpede, că dacă nu ne vom descepta la bun timp din agonia noastră, dacă nu ne vom trezi din amortală care ca un laț a cuprins viața noastră: sfârșitul se apropie, căci glasul s. scripture ne grăesce astfel: „Calea Domnului este scăpare celor fără de prihană, dar făcătorilor de rele este ruină. Dreptul nici odinioară nu se va clăti, ear nelegiuții nu vor locui pământul.“ Și în alt loc earăși: „De vă veți abate dela mine zice Domnul, voi și fiți voștrii și nu veți păzi poruncile și legile mele, ce le-am pus înaintea voastră, ci veți merge și veți servi la alți Dzei și vă veți închina lor. atunci vă voi stărpi pe voi din pământul care l-am dat vouă și voi face numele vostru să fie de rîs și de ocară între popoare.“*)

Unde este deci puterea credinței noastre ca să mântuiască sufletele și trupurile noastre de perzare? Au dgară a părăsit Domnul pe poporul seu? Nu! Iubiților creștini! ci noi ne-am depărtat dela calea legii Domnului, am părăsit datinile și năravurile bune ale străbunilor noștrii și am apucat prin obiceiuri străine a ne înstrăina de legea noastră și totdeodată și de mântuirea noastră. Astăzi cuvântul dzeesc resună în pustiu, evlavia creștinească, curăția năravurilor și iubirea cătă biserica o întâlnim foarte rar. Duhul vremii a înveninat trupurile și sufletele și ne-a adus osândă asupra capetelor noastre. Dacă numărul nostru a scăzut în 20 de ani mai mult decât a 1/4 parte, ce am lucrat, ce am făcut noi până acum, ca să oprim perirca noastră? Opritițe în calea voastră iubiților creștini! căci ea ne apropie de perzare ear nu de viață. Curățiți trupurile voastre de fărădelegi și sântiți sufletele voastre prin viețuie creștinească, și Domnul se sălășue earăși în mijlocul poporului seu, pentruca numele nostru să nu rămână de rîs și de ocară între neamuri, pentruca Domnul să nu peardă pe poporul seu pentru fărădelegile lui.

Și care poate fi calea mântuirii noastre? Care este scopul și sfârșitul vieții noastre? Înțeleptul Solomon ne arată calea Domnului prin cuvintele: „Ascultați sfârșitul a tot lucrul este: temerea de Dzeu și păzirea legilor lui, căci aceasta este toată datoria omului, toată fapta o va aduce Dzeu înaintea judecării, cu toate cele ascunse fie bune sau rele.“**)

Temerna de Dzeu și păstrarea poruncilor lui trebuie să fie așadară începutul și sfârșitul vieții noastre creștinesci. Vă întrăb eu însă, căți dintre ceice se află adunați acum aici, pot mărturisi, că temerea de Dzeu și păzirea legilor lui îi conduce în calea vieții? Dară am fi purtat viața în frica Domnului, oare ar fi putut să peară mai bine de 1/4 parte din numărul nostru în timp așa de scurt? Oare nu ne spune s. scriptură că dreptul ca finicul și ca chedul Libanului va înflori; ear sementa păcătoșului se va stinge din neamul seu? Mărturisiți Iubiților creștini! căți ați venit azi chiar în această s. biserică cu frica Domnului, orî căți vor fi și de aceia, cari numai din obiceiū întră în casa lui Dzeu? În deșert ne vom aduna aicea și vom murmura ca păgânii cu guile noastre nu-

*) I. Reg. IX. 6.

**) Ecles. XII. (13—14).

mai; dacă inimile noastre vor fi pline de viclesug și de reutate: dacă gândul nostru va fi departe de Dzeu și păsând vânturile venează deșertăciunile trecătoare ale lumii acesteia.

Temerea de Dzeu ne adună cu inimi curate ca împreună să aducem rugăciuni nefătărite pentru întărirea noastră în credința, nădejdea și iubirea creștinească; *temerea de Dzeu* înfrânează poftele trupesci, din care isvoresc: desfrânările, dușmăniile, svezile, geloziiile, uciderile, bețiile și imbuibările; *temerea de Dzeu* ne aduce: bucuria, pacea, iubirea, îndelungă-răbdarea și bunătatea; *temerea de Dzeu* înalță gândurile și dorințele noastre spre viață cerească și sevrșesce sântirea noastră. Frica Domnului Iubiților creștini! este începutul înțelepciunii, tăria și pazea credinței noastre și prin urmare și a mântuirii noastre. Dacă în inimile noastre sălășluesce temerea de Dzeu, din ea isvoresce apoi și păzirea legilor și poruncilor dzeesci.

Întrași dar Iubiților creștini! cu frica Domnului în biserica aceasta și beți din izvorul din carele au beut părintii, moșii și strămoșii noștri și veți dobândi viață fericită timpurală și eternă, căci această beatură duhovnicească a darului dzeesc ne înalță gândirea către ceriu, eară inima noastră o îndreaptă spre fapte bune și crezând în Dzeu, iubim adevărul și dreptatea, prin înțeleaptă și necurmată lucrare vom câștiga nădejdea unor timpuri mai bune. Opriți-ve! în numele lui Dzeu veți îndemna Iubiților creștini! opriți-ve în drumul vostru, căci perirea este sfârșitul nostru, dacă purtarea nu va fi creștinească și plăcută lui Dzeu. *Dvoastră bătrânilor*, bogăți prin pățaniile vieții arătați și învățați pe cei mai tineri ca să iubească munca și cu cumpet în traiul vieții să-și păstreze sănătatea dăruită de Dzeu și moșia ce ați câștigat-o cu sudoare cruntă, spuneți-le să cerceteze mai des biserică Domnului decât birturile și locurile de ocară, căci din biserică vor dobândi întărirea, ear în birturi stricarea vieții lor. *Dvoastră bărbaților* povățuiți soțiile ca să lapede deșertăciunile, să se ferească de fală și de lux și prin viețuire curată să devină podoaba casei și soții adevărate, eară nu peatră de moară la grumazul bărbatului; grijiți să dați pruncilor creștere adevărată, ca devenind mari să nu sară asupra Dvoastră cu boata și cu vorbe de rușine, cum vedem în multe locuri petrecându-se spre mâhnirea noastră a tuturor, oltuiți de mici în peptul pruncilor virtutea, ca crescând să crească și cu spiritul bun și cu adevărul și iubiri și cinstind pe Dzeu să veți iubească și cinstească și pe Dvoastră, legea și biserică lor, căci înzedar veți osteni ale aduna comori peritoare, dacă ei vor fi lipsiți de virtute, dacă sufletul lor va fi gol și stricat, vor peri și denșii și comorile ce le ați grămădit pentru ei cu atâta osteneală; *Voștinărilor!* depărtați-ve de gândul reu și de viața ușuratică, nu lăsareți ca corpul vostru să devină stêrv și sufletul vostru pustiu și pierdut fără de vreme, nu în desfătări și petreceri nesocotite, ci în sudoarea feții voastre să veți adunați cu stăruință comori pentru suflet și pentru trup, dacă doriți și asceptați fericire și mântuire timpurală și eternă, apropiați-ve des de casa Domnului întru carea este luminarea și întărirea voastră și când glasul

ispitelor rele ve va chema amăgindu-ve cu farmecul plăcerilor deșerte, rugați-ve Domnului ca să ve dăruiască virtute spre a înfrânge săgețile vicleanului.

* * *

Tuturor Iubiților creștini! de ori ce stare și chemare, ve poftesc anul nou fericit și ve rog, ca să gândiți asupra cuvintelor rostite azi de mine și cu euget bun să ne rugăm astfelu Domnului: „*Coboară prea îndurate și luminate darul Duhului Sânt preste noi ca să înalțe gândirea noastră la ceriu și dorirea noastră să o îndrepte către adevăr și dreptate, ca cunoscând mărirea Ta să împlinim legile Tale și să mântuim sufletele și trupurile noastre de perzare, dăruiesce vieții noastre sfârșit creștinesc, fără de patime, nerușinat, cu pace, ca pe tine să Te mărim, lăudăm și binecuvântăm acum și pururea și în vecii vecilor.*” Amin!

Logoj, în 1. Ianuarie 1890.

Dr. G. Popoviciu,
protopop.

„Ciril, Metodie și adevărul ortodoxiei.”

Recensiune de presbiterul Trifon Militariu.

(Continuare din Nr. 52).

Decretarea independenței bisericei slave înseamnă interesul Metropolitului Saltburgului, de care s'au ținut Moravia, întocmai precum era independența politică a Slavenilor, contrare intereselor principilor germani.

Ajungând S. Metodie în Moravia, află în locul protectorului seu Ratislav, carele căzuse în luptă contra Germanilor, pre Svatopluc, carele ocupase tronul lui Ratislav cu ajutorul partidei germano-catolice. Exploatarea Metropolitului Saltburgului situațiunea începe a persecuta pre S. Metodie și clerul slavean, și în fine după multe maltratări judecă pre S. Metodie la închisoare. După aceea trâmite Papei un memorandum prin care cere desființarea arhiepiscopiei slave în acuzând pre S. Metodie că ar fi eretic, și că au introdus liturgia răsăriteană (a S. Ioan Gură de aur și S. Vasilie) în limba slavonă. Într'aceea ocupă după moartea lui Hadrian, Ioan al VIII. scaunul papal (872—882) Purtarea lui Ioan al VIII. vom judeca-o după documentele istorice espuse și amintite deja sub numerii II—VIII.

Primul document e instrucțiunea dată episcopului din Ancona Pavel, delegatului papal, în carea amenința pre Archiepiscopul Saltburgului provocându-l să elibereze pre S. Metodie din închisoare. Al doilea document e scrisoarea Papei Ioan trimisă S. Metodie prin delegatul seu, care epistoală s'au pierdut, despre carea înseamnă amintesc singur Papa Ioan în a doaua epistoală a sa din anul 879. Al treilea document e scrisoarea Papei Ioan VIII. adresată lui Adalvin Metropolitului din Saltburg și în carea provoacă pre Adalvin, ca în persoană să reintroducă pre S. Metodie în scaunul seu. Tot în cauza aceasta se adresează Papa Ioan cu epistoale separate episcopilor

Hermanrich din Passau și Canon din Fraisingen, apoi regilor Ludovic și Carloman.

S. Metodie deși eliberat din închisoare și reintrodus în scaunul său în urma intervenției papale, trecând în anul 874 la Svatopluc în Moravia continuă convertirea slavenilor și, deși oprit de papa Ioan, se folosește de liturgia slavă. Inimicii lui Metodie de frica Papei nu mai puteau să-l persecute pe față, dar pe sub mână intrigau la Svatopluc în contră-i. Svatopluc au fost un rege dur, pasionat și plin de vanitate. Episcopilor germani le succese a trage pe Svatopluc în partea lor, acuzând pe S. Metodie că nu cetesce simvolul cu adausul filioque, și ca slujesce liturgia în limba slavonă, interzisă de Papa Ioan. Svatopluc puțin inițiat în cele dogmatice, din motive religioase cât și politice, trimite în anul 879 pe presbiterul Ioan la Roma să acuze pe S. Metodie. Papa citează cu scrisoarea sa din anul 879 pe S. Metodie înaintea sa, și înscințează cu o epistolă de acelaș dat despre citarea lui Metodie și pe Svatopluc, esprimându-și mirarea că S. Metodie au îndrăsnit a învăța altcum decât cum se promisesse și cum profesase cu ocaziunea chirotonirei sale.

Metodie părăsește îndată scaunul său și grăbesce la Roma și aci se întâlnește prima dată cu Ioan. În același timp partida germană ajunsă dominantă în Roma și Papa se pregătea tocmai să încoroneze pe regele Carol (cel gras). Considerând gravitatea cauzelor și înprejurarea, că inimicii săi neinpăcați dominau în Roma S. Metodie acceptă lăpădarea sa din scaunul arhiepiscopal și escomunicarea. Dar ce se vezi?! Papa Ioan recunoaște ortodoxia lui Metodie, îl dechiară întru toate nevinovat, și cu desconsiderarea interzicțiilor premerse, permite celebrarea s. liturgiilor în limba slavonă afirmând, că folosirea acestei limbi nu contrazice instituțiilor și praxei bisericești romane! Despre toate acestea pe Svatopluc îl încunoscințează Papa Ioan VIII. printr'o epistolă, recomandându-i ca să asculte întru toate de S. Metodie. Și oare ce l-au putut îndemna pe Papa Ioan la purtarea aceasta cu totul neacceptată? Convingerea despre inocența lui Metodie seau antipatia lui Ioan contra adausului filioque? Nici una nici alta, pe Papa Ioan l-au condus numai motive politice, căci el au fost mai mult bărbat de stat decât pontifice, pentru el cestiunile dogmatice și rituale au fost cestiuni de rangul al doilea și s'au folosit de ele pentru realizarea scopurilor sale politice. Schița aceasta biografică a lui Ioan VIII. în legătură cu următoarea descriere a înprejurărilor politice de pe acelaș timp, ne vor esplica atitudinea altcum enigmatică a Papei Ioan în cestiunea bisericești slave din Moravia.

Timpul, când s'au întemplat toate acestea, au fost timpul, când toate interesele bisericești Romane erau legate de factorii dominanți din Constantinople.

În același timp au recapat renumitul Fatie scaunul patriarchal din Constantinople, salutată și

recunoscut de Papa Ioan al VIII. de Patriarch legal, printr'o epistolă apostolică plină de laude pentru calitățile eminente ale lui Fatie. Papa Ioan accepta ca recompensă pentru prevenirea și curtenirea sa, cesiunea Bulgariei, lucrând și pentru câștigarea Horveților și Dalmatinilor pe partea sa. În fine Papa Ioan și din recunoștință cătră împăratul din Constantinopol pentru eliberarea sa de Saraceni prin flota grecească, trebuî să întrețină relațiunile cele mai amicabile cu cei din Constantinopol, unde trimise tocmai delegații săi să participe la sinodul convocat de Împăratul, la stăruințele lui Fotie pentru resolvierea mai multor cestiuni și întră cari era și întrebarea despre *filioque*. În acest sinod tocmai plenipotențiații papali au recomenlat condamnarea adausului *filioque*. Decî toate înprejurările acestea n'au putut fi desconsiderate de un bărbat de stat precum era Papa Ioan, și Papa constrins de înprejurări trebuî să recunoască credința Sântului Metodie de ortodoxă și să aproabe usul limbei slavoane în Biserica din țerile slave. Așadară considerațiunii de interese politice și nu amorul deosebit și simpatia mare cătră Slaveni și Sântul Metodie, precum afirmă astăzi episcopul Ștromater și colegii lui apusenî — l-au îndemnat pe Ioan al VIII. să proteagă pe S. Metodie și liturgia slavă cu credeul fără adausul *filioque*.

Ca să nu mi se zică că din ură confesională judec și dejudec pe Papa Ioan al VIII. citez aici și părerea unuia dintră cei mai renumiți învățați și mai aprigi apărători ai bisericești apusene, citez cuvintele proprii ale celebrului cardinal Hergenröther din opul său Photius II. 624: „Ioan carele tocmai recunoscuse pre Fotie, considerând relațiunile seleanimicale cu dinastia Carolingilor și străntorat de altă parte de Saraceni și de principii italicei, condus și de dorința furbinte de ași supune scaunului său patriarchal pe Bulgari Horveți și Dalmatini, — din toate punctele acestea de vedere s'au crezut pe sine îndetorat de a protegia pre Metodie“. După-ce vorbese estmod un cardinal catolic, mai îndresniva cineva a afirma. că Papa Ioan *din înfocatul său amor cătră Slaveni*“ au fost atât de grațios față de Metodie? Cunoscând eu apusenii și sciind că ei demintesc și pre cei mai celebrii bărbați de ai lor când le convine, grăbesc a ilustra sentința lui Hergenröther cu faptele istorice din acelaș timp. Papa seau mai bine zis politicul Ioan al VIII. ce au dat cu o mână au luat cu ceialaltă. El pentru ca să molcomească partida contrară Sântului Metodie, îi denumesce la recomandarea lui Svatopluc de episcop sufragan pre cel mai neinpăcat inamic al lui și conducătoriul taberei contrare, pre un german cu numele Vichingen. Acest Vichingen secundat de episcopul din Passau și metropolitanul din Saltzburg începe lupta nouă și inversunată contra Sântului Metodie. Svatopluc la început numai pe ascuns și mai târziu pe față părătesce pre Vichingen și aliații săi contra Sântului Metodie.

Scârbit pe atâtea intrige și lupte S. Metodie acusa pre Vichingen și Papa îi răspunde în 23. Martie 881. că el n'au dat instrucție secretă lui Vichingen de a lucra contra arhiepiscopului său și că îi poftescă pe ambii să vină la Roma, unde cercetând toate își va da verdictul său; până atunci însă să fie S. Metodie cu răbdare și să se consoleze cu rămunerarea cerească, căci zice Ioan: *deacă Dumnezeu e cu tine, cine poate să-ți steie în contră*“.

Primind S. Metodie răspunsul acesta și știind ce mai poate spera dela Roma, din anul 881. au întrerupt ori ce relațiune cu Papa Ioan, și ia măsurile cele mai aspre contra *filioquistilor* și celor ce susțineau că liturgia se poate severși numai în limba latină, grecească și ebraică (eresul pilatianilor seau treilinguistilor), escumunicându-i. Văzându-se S. Metodie în fine părăsit de toți, chiar și de principii și magnații naționali slaveni, părăsesce Moravia și se duce la Constantinopol, unde fu primit cu mare onoare și ovațiuni de Împăratul și de Patriarchul Fotie. De aici s'au reîntors în Moravia după încheierea războiului ce erupsesse între Svatopluc și principii germani. Svatopluc acum eliberat de influința prelaților germani, se înacă cu S. Metodie dându-i tot posibilul ajutoriu în păstoria sa. Luptele îndelungate, persecuțiunile suferite, cătră acestea și povara anilor înfrânsere în fine și pre energicul bărbat, și Sântul Metodie moare în 6. Aprilie 885. în cetatea Velerad (acum Hradiš) deplâns de discipulii săi și de tot poporul.

După moartea acestui Apostol și Martir. Svatopluc ajunge de nou sub tutela prelaților germani și la sfatul acestora opresce supușii săi de a urma învățătura S. Metodie și a discipulilor martirului repăusat.

Încă în anul 882. murise Papa Ioan al VIII. și din anul 885. luna lui August ajunsese al treilea următoriu al lui Ioan, papa Stefan VI. (Marin I. și Hadrian al III. repausară în grabă unul după altul) de a șede în scaunul pontificilor Romani.

Dupăce le succese prelaților germani de a îndupleca pe Svatopluc la emanarea citatului edict contra învățătura S. Metodie, se adresară și Papei, Stefan al VI. cu asemenea cereri. Acesta crezând că au ajuns timpul cel mai favorabil pentru nimicirea arhiepiscopiei independente naționale slavoane și pentru oprirea liturgiei slavene, scrie lui Svatopluc prin esmișii săi la slaveni, Episcopul Dominic și presbiterii Ioan și Stefan, cărora li-au dat înscris și o instrucțiune specială. Papa Stefan al VI. aruncă anatema asupra lui Metodie și a învățătura lui, opresce odată pentru totdeauna folosirea limbii slave în biserică, dechierând pe S. Metodie și pe învățăceii lui de eretici și provoacă pe Svatopluc ca să esileze pe toți clericii și mireni, cari se vor opune dispuseciunilor papale. Urmarea acestei epistoale papale au fost, că cei mai însemnați discipuli ai Sântului Metodie: Gorazd, Clemente, Laurențiu, Naum,

Angelarie și încă alte 200 de preoți, dupăce au suferit mai întâiu cele mai crudele torture, fură scoși din Moravia și escortați până la confiniile Bulgariei. unde își aflară în fine adăpost. Întră învățați au durat timp îndelungat controversa referitoare la citata epistoală a Papei Stefan al VI. chiar și mulți scrietorii renumiți răsăriteni dubitau în autenticitatea ei, până ce s'au aflat originalul instrucțiunii date de Papa Stefan al VI. esmișilor săi, în muzeul Britaniei. Acum nici apusenii nu cutează de a contesta originalitatea scrisorii Papei Stefan al VI. adresate lui Svatopluc în anul 885, nici ei numai cutează a nu admite. că singur Papa Stefan al VI. au calumniat pe Sântul Metodie și după moartea sa numit eretic și călcătoriu de jurământ, anatemisând învățătura S. Metodie și liturgia slavonă.

(Va urma).

La producerea sfecei de zachar.

În numărul 52. al foii „*Biserica și Școala*“, din *Arad* a apărut următoarea notiță referitoare la articolul meu „*Producerea sfecei de zachar în ținutul Vêrșetului și al Bisericei-Albe*“.

„În părțile Brașovului s'a zidit o astfelu de fabrică și s'au angajat economii a produce și a lifera fabricii cantitatea de sfece cu 80 de crucerii maja metrică; dar întreprinderea pentru economii nu a fost din cele succese, deoarece speșele de producțiune s'au urcat mult mai sus, decât cum le-au putut calcula dênșii la început, și anume s'au urcat speșele de producțiune, precum ni se spune, de jurer până la 100 fl. v. a.

De aceea economii, cari voesc să între în această aficere, să calculeze bine, și dacă vor să afe detaiuri din esperință, să întrebe pe unii economii practicii din părțile Brașovului, cari au esperință în acest ram de economie, și anume: pe părintele Ioan Maximilian, paroch în Stupini, lângă Brașov și pe învățătoriu George Proca din Rășnov, în comitatul Brașovului, dela cari vor putea afla date, câștigate pe basa esperinței făcute în acele părți cu acest soiu de întreprindere, — ca astfelu în întreprinderi noi economice să nu se angajeze nimenea mai înainte de a avea destule date, câștigate din esperință.“

La aceste sfaturi binevoitoare ale anumitei foi Vê rog, Dle Redactor, a publica în prețuita-Vê foaie următoarele observări:

Fiecare econom rațional nu poate fi decât de acea părere, că la întreprinderi noi pe terenul producțiunii economice nu sânt a se desconsidera esperințele altor economii practicii, cari se ocupă mai de mult cu ramul respectiv de producțiune dar totodată sânt de acorl economii, că esperințele făcute de economii unui ținut nu pot fi normative pentru economii altui ținut, din causă, că factorii prin cari e condiționat venitul curat și adecă: con-

dițiunile climatice, pământul, prețul lucrului, hărnicia lucrătorilor etc. diferesc foarte mult în deosebitele ținuturi.

Ținând cont de această diferență, economul nu se îndestulesce cu datele câștigate de economii unul ținut, în multe privinți deosebit de al seu, ci înainte de a îmbrățișa o noaună întreprindere face experimente în ținutul seu propriu cu noul ram de producțiune.

Astfelu au făcut și economii nostri din ținutul Vêrșetului și al Bisericii-Albe, cari — trebuie să recunoascem — au fost foarte precauți. Ei au esmis înainte de toate o comisie de mai mulți membri, toți economii practici și inteligenți. Comisia aceasta a cercetat fabricile de zachar din Surány și Diószeg, precum și câmpiile de sfeclă dimprejur; mai departe câmpiile de sfeclă din Wessely și Brünn în Moravia, din Praga în Boemia, fabrica de zachar din Bisenz și altele.

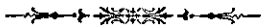
Pe lângă toate datele câștigate cu ocaziunea acestei excursiuni, economii nostrii practici nu s'au îndestulit cu experiențele economilor din ținuturile cercetate de amintita comisiune, ci au făcut însiși experimente, având convingerea, că datele câștigate pe baza unor astfelu de experimente fiind mai aproape de adevăr, se pot lua de basă cu mai multă siguranță la calcularea venitului curat.

Având și eu această convingere, n'am reflectat în articolul meu decât la experiențele făcute în ținuturile Vêrșetului și ale Bisericii-Albe; deși mi-au stat la dispoziție toate datele detaliat, câștigate de susnumita comisiune în diferite părți ale monarhiei.

Cu toate acestea bunăvoința notiței din „*Biserica și Școala*“ merită toată atențiunea, și recomandăm și noi econ-milor nostri interesați de a se adresa către Domnii din ținutul Brașovului recomandați de suslăudata foaie.

Caransebeș, în 4/16 Ianuarie 1890.

Iosif Balan,
profesor.

Doclin, în 27. Decembrie 1889.

Permiteți-mi, Dle Redactor, de a aduce la cunoștința on. public cetitoriu al prețuitei „*Foaie diecesane*“, bunele impresiuni ce s'au făcut asupra noastră cu ocaziunea serbării Nascerei Domnului nostru Isus Christos.

Tot creștinul adevărat, de și obosit de traiul vieții muncitoriu, în aceasta zi de bucurie totuși își află mângăere sufletească prin aceea, că mergând la S. Biserică, și cu pietate ascultând dumnezeescile cântări, ce se înalță întru preamărirea lui Dumnezeu, simte cum inima lui amortită se încălzesc, și cum toate necazurile lui zilnice dispar, îmbrăcându-se de nou cu haina bucuriei.

Frumoasă zi de sărbătoare au fost pentru noi în acest an prăznuirea Nascerei Domnului, mai vârtos prin aceea, că aflându-ne cu toții în sânta noastră Biserică, ascultam cu mare pietate S. Liturgie celebrată de sim-

paticul nostru preot D. Ioan Pepa, asistat fiind și de preotul Pavel Drăgan, eară responsoriile cuvenite le cântau pruncii dela școala noastră confesională gr. or. română, sub conducerea zelosului învățătoriu Pavel Musteșiu.

Dar și mai bună impresiune a făcut asupra noastră, când păstoriu nostru sufletesc Ioan Pepa, sub decursul pricesnei eși în ornat bisericesc, și cu voacea-i melodioasă rosti pastorală prea bunului nostru Arhiepiscop, *Nicolae Popea*, carea fu ascultată de creștinii credincioși cu cea mai încordată atențiune. Vedeam cum toți creștinii erau emoționați, auzind cuvintele demnului nostru Arhiepiscop, și îndegătările ce ni le făcea, ca să putem lua calea cea bună și să putem înfrâna patimile noastre. Bunul Dumnezeu se ne țină pe Arhiepiscopul nostru, *Nicolae Popea*, la mulți și fericiți ani, ca tot cu astfelu de învățături să arete celor retăciți calea către mântuire.

Altă impresiune au făcut asupra noastră earăși, când la finea S. Liturgii susnumitul preot Ioan Pepa într'o vorbire scurtă dar meduoasă, ne împărtăși că: conform legatului repaosatei Elena Găvăgină, despre carele am amintit în „*Foaie diecesană*“ din 25. Decembrie 1888 Nr. 52. suma de *Două sute de florini* v. a. se predă astăzi epitropiei parohiale, spre ulterioara întrebuințare și reparare a sântei noastre biserici; la ce on. nostru preot rosti următoarele cuvinte: ca Dumnezeu să o odichnească cu dreptii, și fapta ei nobilă se o primească. Ear creștinii prorupseră unanim dicând: Să-o primească bunul Dumnezeu.

În fine depărtându-ne toți către casele noastre, duceam și împărtășiam și celor de acasă bunele impresiuni ce am auzit și primit.

Iosif Ivan.

Varietăți.

Felicitări de anul nou. Luni în ziua de anul nou după eșirea din biserică asesorii consistoriali, corpul profesoral al institutelor diecesane, precum și alți onorațorii, s'au prezentat la Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae, Popea* felicitându-l de anul nou; cu care ocaziune Prea Sântia Sa întră altele a avertuat cu o deosebire, ca să păstrăm buna înțelegere și solidaritatea ce a domnit pân'acuma întră noi și ale cărei urmări binefăcătoare nu vor lipsi nici în viitoriu. — După aceea Părintele Episcop a intrunit la masa sa ospitală pe asesorii consistoriali și alți onorațorii din loc.

Botezul Domnului s'a celebrat și acuma cu soleni-tatea îndatinată. A pontificat *Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan*, ca și în ziua *Nascerei Domnului*, asistat de Prea Cuvioșia Sa Părintele Protosinecel *Filaret Musta*, de Protopresviterul local, apoi de alți doi preoți și de un diacon. Sântirea cea mare a apei a îndeplinit-o la crucea din piațul central, la carea a asistat corpul ofiterese din loc în frunte cu D. Vice-Colonel Gustav de Schwenefeld precum și mulțime mare de popor. O companie a regimentului de infanterie Nr. 43. contele Crinșu a ridicat festivitatea zilei prin salvele date la momentele principale ale oficiului divin în biserică, precum și în decursul ac-tului de sântirea apei.

Parastas. Se ține astăzi ca în ziua sântului Ioan Botezătoriu în biserică noastră din comuna *Iaz*, pentru odihna sufletului în Domnul fericitului Episcop *Ioan Popasu*. O fac aceasta din pietate și din datorință. Din pietate pentru că fe-

ricitul a cercetat comuna Iaz la anul 1884. și 1887. când în această zi a dat sfaturi bune poporului în s. biserică, care sfaturi părintești sânt înrădăcinate în inimile poporului meu, încât și astăzi necontenit se vorbesc despre sfaturile fericitului. — Din datorință, pentru că totdeauna m'a ajutat în lipsele mele pentru opt fiii ai mei, mai cu seamă când studiau 2 fiii ai mei în Debrețin. Iaz, în 5. Ianuarie 1890. *Nicolae Ionescu*, paroch.

Concertul cu joc din seara de Sân-Văsiu a succedat întru toate; cu deosebire piesele concertului au fost executate cu precisiune, ceea ce face onoare dlui A. Sequens și domnilor coriști. Jocul a fost animat. La 12 oare președintele societății de cântări dl Tr. Barzu salută anul nou după ce, cam pe nedrept, aruncă o aspră privire asupra anului trecut. La concert a asistat și Prea S nția Sa Dl Episcop depărtându se cătră 11 oare foarte mulțumit de rezultatul concertului. Petrecerea, carea putea fi mai bine cercetată, a durat dealtcum până după 3 oare din noapte.

Societatea română de cântări și de muzică din Caransebeș invită cu toată onoarea la petrecerea de joc populară împreună cu concert, ce se va da în seara de s. *Ioan* la 7/19 Ianuarie 1890 în ospătaria lui „Lichtenekert”. Taxa de intrare de persoană 20 cr. — Membrii societății au intrare grătită. Începutul la 8 oare seara. Caransebeș, în 3/15 Ianuarie 1890. *Comitetul*.

Icoane românescl. În editura Librăriei Socec & Comp. au apărut o elegantă serie de icoane reprezentând pe *Maica Domnului*, *Isus Christos*, *S. George* și *S. Dimitrie*. Desemnul și culorile sânt ținute în stilul cel mai curat bizantin după prescrierile bisericii ortodoxe. Executarea este artistică și întru toate mai frumoasă decât ale tuturor icoanelor, care se colportează din alte părți. Pelângă acestea și prețul este în proporție foarte mic. Librăria diecesană va procura aceste icoane și va publica și prețul cu carele se pot căpeta.

Reproducem din „Luminătorul” următoarea: Declarațiune. *Domnule redactor!* Cu scop de a mă calomnia, nisce oameni au respândit pe aici faima, că eu a-și fi autoriul notiței referitoare la sistarea procesului Ilustrității Sele dlui general *Traian Lada*, apărută în Nr. 89. al on. foi „Luminătorul.” Față de această faimă subscrisul de hier serbătoresce, că eu nu sēm autoriul, nici mijlocit, nici nemijlocit, al numitei notițe; și Vē rog totdeodată, să binevoiti și DVoastră a dechiera în cel mai de aproape număr al on. foi „Luminătorul”, dacă eu am scris notița din cestiune seau nu. Primiți de altcum asigurarea stimei, ce Vē păstrez. — *Caransebeș*, în 26. Decembrie 1889. — *Iuon Ionașiu*, asesor consistorial ordinaru. — Adevărim, că dl I. Ionașiu nu stă în nici o privință și în nici o formă în legătură cu acea notiță. — Redacțiunea „Luminat.”

Necrolog. *Ilie cavaleriu de Blidariu* din Mehadia, capitan c. și reg. în pensiuie, cavaleriu al ordinului Corona de fer clasa III etc. a reposat în Domnul la 2/14 Ianuarie a. c. după un morb greu și îndelungat în etate de 61 ani. Înormântarea s'a îndeplinit după rital gr. or. în 4/16 l. c. Pe defunctul îl deplânge veduva soție, *Ana nobilă de Blidariu* născută *Micleu* cu ficele *Antonia* măritată *Tamás*, *Maria* măr. *Sandul*, *Ana* și *Dragu*; fratele, *Michaiu Blidariu* preot și asesor consistorial cu soția *Ancuta*, născută *Tatucu*; socrul *Vasilie Micleu*, agent în pens. al societății dunarene de vapor; cumnatul *Ioan Micleu* c. și r. căpit. în pens. cu soția *Maria*; ginerii, *Teodor Sandul* căpit. c. și r. în pens. și *Geza Tamás* apotecariu; apoi nepoții *Ilie Sandul* și *Melania Schubon*.

Necrolog. Demnul învățătoriu *Trifon Jivan* din *Uzdin* a adormit în Domnul la 20. Decembrie 1889. la 6. oare seara în etate de 71 de ani. Reposatul în decurs

de 51 de ani a funcționat ca învățătoriu și ca cantor al s. bisericii împlinindu-și chemarea cu zel și cu abnegațiune. Înormântarea s'a îndeplinit cu pompa cuvenită în 22. Decembrie 1889. celebrând P. O. D. protopresviter *Trifon Miclea* asistat de Părintele *Nestor Onciu*. Cântările funebrele le-au executat învățătorii din loc cu corul plugarilor, ear învățătorii din comunele învecinate au dus sicriul. Cuvântări funebrele au ținut Părintele Protopresviter și învățătoriu dirigințe *August Bontilovictu* în biserică, eară învățătoriu *Nicolau Onciu* la mormânt. Pe repósatul îl deplâng: Vē.luva, fiul, ficele, ginerii și nora lui, precum și întreaga comună, carea cu greu va mai căpeta în locul repósatului un învățătoriu așa de harnic. Fie-i țărna ușoară și memoria binecuvântată.

Diracțiunea gimnasiului din Giurgiu publică următoriu

Apel.

La gimnasiul din Giurgiu, începând a se forma o bibliotecă, subscrisul vin mai întâiu a aduce mulțumirile mele generoșilor donători, cari s'au grăbit a ne oferi cărți și ziare pentru un scop atât de nobil și folositoriu.

Dar fiind de mare necesitate, ca bibliotecă gimnasiului să fie tot de o dată în curentul mișcării literare și științifice din țeară, subscrisul, în fața completei lipse în care se află gimnasiul, spre a-și înavuți bibliotecă, cred că este folositoriu a face apel la nobilele sentimente ale dlor autori și jurnalști din România, ca, din operele și ziarele ce vor tipări, să binevoască a trimite măcar câte un exemplariu pentru această bibliotecă, destinată a fi pusă la dispozițiunea tuturor oamenilor de știință.

Toate organele de publicitate sânt rugate a reproduce acest apel.

N. Drocu-Barcianu,
directorul gimnasiului din Giurgiu.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 27. Iuliu 1889. Nr. 670. B., comitetul parochial gr. or. român din *Prigor* (pștul *Mehadie*) escrise licitațiune minuendă pentru renovarea bisericeii, pelângă suma de 2142 fl. 70 cr. v. a. specificată în planul de renovare Licitațiunea se va ținea în *Prigor* Lună la 19. Februarie (3. Martie) 1890. la 9 oare a. m.

Întreprinzătorii, cari doresc a primi acest lucru, sânt pottiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, avend a depune înainte de începerea artului de licitațiune un vadiu de 10% din prețul esclamării în bani gata seau în hârtii de stat, care vadiu, în cazul primireii întreprinderii, va rămănea depus în lada bisericeii până la colaudarea și primirea lucrului sevărșit

Planurile, condițiunile și alte împrejurări mai de aproape referitoare la renovare, se pot vedea în oarele oficioase în cancelaria oficiului parochial din *Prigor*.

Prigor, din ședința comitetului parochial ținută la 31. Decembrie 1889. [2] 1—3

Iosif Campianu,
președintele com. par.

Iosif Toader,
notariul com. par.

Licitațiune minuendă.

În urmarea incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan al Caransebeșului dtdo 21. Octomvrie 1889. Nr. 963 B., pentru legarea cu fier a bisericei din Teregova, îngrădirea cu gard de fier și acoperirea cu tînichea a unei cruci de peatră, se escrie licitațiune minuendă, carea se va ținea în școala comunală la 11/23 Februarie 1890 la 10 oare a. m. cu prețul de eschiamare 574 fl. 56 cr. v. a.

Intreprinzătorii esperți și probați, cari vor reflecta, au să depună la mâna episcopiei parohiale 10%, vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Condițiunile precum și specificațiunea de spese și de măsuri se pot vedea totdeauna la casa comunală respective la oficiul parochial.

Teregova, din ședința comitetului parochial ținută n 17. Decembre 1889.

Ioan Smultia m. p.,
președinte.

George Lungu m. p.
notariu.

[54] 3—3

Edict.

Deoarece sentința Consistoriului ca for matrimonial de a II. instanță adusă la 28 Faur 1889 în procesul divorțial al lui Teodor Vasilevițu din Voiteg ca actor, contra soției sale Liubița, născută Popoviciu, nu s'a putut publica inetei din motivul, că nu s'a putut erua locul ubicațiunei ei, așadară pe basa ordinațiunei consistoriale din 24 Maïu 1889. Nr. 380. B. incta Liubița Vasilevițu, născută Popoviciu, de origine din Denta, se provoacă prin aceasta a se înfățișa în restimp de 45 de zile, socotite dela prima publicare a acestui edict, înaintea subscrișului scaun protopresbiteral, spre a i se publica sentința consistorială diu 28. Faur 1889. Nr. 1187. ex 1888, prin carea căsătoria încheiată, între ea și Teodor Vasilevițu la 15. August 1885 în biserica gr. or. din Denta, s'a declarat de desfăcută. Deacă în acest termen incta nu s'ar înfățișa înaintea acestui scaun protopresbiteral spre a i se publica sentința, atunci aceasta se va considera cași cum i s'ar fi publicat și observările ce le-ar face incta mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Ciacova, din ședința scaunului protopresbiteral gr. or. rom. al Ciacovei, ținută la 19. Decemvre 1889.

Aureliu Dragan,
adm. protopresv. ca președinte.

Teodor Petcu,
notariu.

[55] 3—3

Nr. 391. 1889.

Concurs.

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 3/15. Decemvrie 1888. Nr. 554. șc. se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din Soceni protopresbiteratul Caransebeșului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumente:

1. Saliu în bani 400 fl. v. a.
2. Diurne pentru conferințele învățătoresci 10 fl.
3. Două jugere de livadă estravilană, locuință liberă în edificiul școalei cu grădină intravilană.

Cei ce doresc a reflecta la acest post sânt poștiți a-și trimite recursurile lor instruate conform statutului organic și regulamentelor esistente, și adresate comitetului parochial din Soceni la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Caransebeșului, până la termenul îndigitat.

Soceni, din ședința comitetului parochial ținută în 27. Decemvrie 1889.

[1] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual Andreu Ghidiu.

Concurs.

Pe basa ordinațiunei consistoriale dtdo 4 Novembre 1889 Nr1 840 B. se escrie concurs pentru întregirea parohiei vacante gr. or. rom. de clasa II-a din Denta, protopresbiteratul Ciacovei, comitatul Timiș cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”, eară alegerea se va ținea Duminecă în 4 Februaru 1890.

Emolumentele sânt:

a) O sesiune parochială. începând cu anul economic 1890/91, ear până atunci din arênda sesiunei de 385 fl. v. a., din care sumă are a solvi preotul contribuțiunea regească, regularea apelor și equivalentul.

b) Stola usuată, apoi dela o molitvă 30 cr., pomenirea mortului șese săptămâni 60 cr.

c) Birul parochial dela 200 case și anume: dela o sesiune 60 de oche de grâu, dela jeleriu aibă casă ori nu aibă 5 oche; decă jeleriu are până la 7 jugere de pământ, după fie-care juger mai câte o ocă de grâu.

Nesînd casă parochială, alesul preot are însuși să-și plătească cartirul.

Doritorii de a ocupa această parohie, sânt avisați ca recursurile lor bine instruate, conform statutului org. bis. și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parochial, să le susștearnă M. On. D. Aureliu Drăgan adm. protopresbiteral în Ciacova. Preoții recurenți la această parohie au să dovedească prin resoluțiune consistorială, cumcă până cu finea anului 1889. și-au plătit cotribuțiunea, regularea apelor, equivalentul și competența protopopească și că în urmarea plățirei amintitelor comprtinte li se permite a recurge pentru dobândirea acestei parohii.

În fine recurenții sânt poștiți a se presenta în vre-o duminecă seau sêrbătoare în s. biserică, spre a-și arêta desteritatea lor în cântare și oratorie.

Denta în 17. Decembre 1889.

[56] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Aureliu Drăgan, administrator protopresbiteral.

